

ששוחטים בהמה ביום טוב לרבי יהודה], משא"כ נבלה שמתחילה היתה מוכנה לאדם ועכשיו לכלבים. רב יוסף רצה לדמות בהמה שנשחטה לכלי שנשבר, שלדברי רבי יהודה אסורים השברים בטלטול אם אינם עושים מעין מלאכתם הראשונה. ודחה אביי שכאן שונה שמתחילה 'אוכל' (שהרי היתה עומדת לאכילה מעיקרא) ועתה 'אוכל', והריזה כמאכל שנשבר ונפרת שאינו אסור.

וכן אמרו שאינו דומה למוקצה מחמת מיאוס (או מחמת חסרון כיס וכד'. ערשב"א) שאסור לרבי יהודה, כי אדם מקצהו מדעתו לגמרי. וגם לא למוקצה מחמת איסור – שדחאו בידיים.

וניסו לומר שלדברי שמואל שמשקים שזבו מעצמם מזיתים וענבים, אסורים לרבי יהודה משום גזרה שמה יסחוט [ואפילו הם מיועדים לאכילה, חוששים שמא יימלך עליהם לסחטם], כמו כן יש מקום לאסור בהמה שנשחטה משום גזרה שלא ישחוט. אלא שרב חולק על שמואל ולדבריו רבי יהודה לא אסר בזיתים וענבים העומדים לאכילה, והרי רב הוא שאסר בהמה שנשחטה באכילה באותו היום לרבי יהודה – וא"כ ודאי לא מטעם זה אסר [אלא מטעם 'מעשה שבת'].

הלכך לרבי יהודה אין ראייה לאסור משום מוקצה, ומכל מקום אמר רב (כפי שמסר רבי יצחק בר אדא. וכן אמר רב נחמן בר יצחק בהסבר השתקתו של רב להווא תנא. להלן טו), שבהמה שנשחטה בשבת אסורה משום מוקצה כל שאין שם חולה מבעוד יום, שהרי בכניסת שבת אין הבהמה ראויה לאכילה כלל.

א. יש סוברים שאפילו רבי שמעון דלית ליה מוקצה מחמת איסור [וכמותו נוקטים להלכה להרבה

פוסקים, כאשר לא דחאו בידיים], מודה בשוחט בשבת שאסור משום מוקצה, מפני

שאינן אדם יושב ומצפה מתי בהמתו תשחט (עפ"י תו"י שבת מד. ספר התרומות רנד; סמ"ג לאו סה. וכן

נקט רש"ל). ויש חולקים ומתירים משום דקיימא לן כרבי שמעון (רא"ש (כ) עפ"י הרי"ף; או"ח שיה.

וערשב"א להלן טו; חו"א או"ח מא. ד. ודעת הרמב"ן והר"ן לפסוק כרבי יהודה בכל מוקצה מחמת איסור. ואולם

אין כן דעת השו"ע. ע' חו"א או"ח מד, ז מט, ד).

ב. לפי צד אחד בתוס' (עפ"י ספק הגמרא בביצה כו), אפשר שאפילו יש חולה מבעוד יום, אסור משום

מוקצה כשהבריא, שמא יש מוקצה לחצי שבת. ואולם להלכה קיימא לן אין מוקצה

לחצי שבת.

ג. נראה שגם מי שהיה שוגג וסבור מותר לשחוט בשבת, שייך איסור מוקצה כלפיו, הגם

שבכניסת שבת היה בדעתו שישחט – כי אין מתחשבים בדעתו אלא לפי האמת (עפ"י מנחת

שלמה ח"א סב, יא).

דפים יד – טו

כג. א. השוחט בשבת וביום הכיפורים, האם שחיטתו כשרה? האם מותר לאכול משחיטתו בשבת?

ב. המבשל בשבת, האם התבשיל יאכל?

ג. השוחט או מבשל בשבת עבור חולה, האם מותר באכילה לבריא?

א. תנן, השוחט בשבת וביום הכיפורים – שחיטתו כשרה.

לדברי רבי מאיר, שחט בשוגג – מותר לאכול הבשר בשבת בין לשוחט עצמו בין לאחרים. ולדברי רב

נחמן בר יצחק בהסבר דברי רב, אסור משום 'מוקצה' אא"כ היה לו חולה מבעוד יום שנצרך לשחיטה

[ובשעת השחיטה כבר הבריא]. שחט במזיד – לא יאכל בו ביום (לא לו ולא לאחרים, כדי שלא יהנו

מהאיסור. רש"י תוס' ועוד), אבל למוצאי שבת – מותר.

לפי הגרסה שלפנינו ברש"י כתובות (לד), אסור במזיד לו עצמו לעולם. ואולם בכת"י אין הגרסה כן, וגם בב"ק משמע ברש"י כאן וכתוס' שמותר לו למוצ"ש.
 לדברי רבי יהודה, שחט בשוגג – אסור לאכול בו ביום (הוא או אחרים (רש"י ותוס') שלא יהנו מעבירה. רש"י). במזיד – לא יאכל עולמית (דוקא הוא משום קנס, אבל אחרים מותרים. רש"י תוס' ורמב"ן).
 לדברי רבי יוחנן הסנדלר, בשוגג – הוא אסור לאכול עולמית (קנסוהו שוגג אטו מזיד) ואחרים מותרים למוצאי שבת. במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים [ונחלקו רב אחא ורבינא (בכתובות לד) בדעתו, האם הוא איסור תורה משום כי קדש הוא – כקדש, או מדרבנן. ובהנאה מותר לכל הדעות (לכס)].

ב. המבשל בשבת דינו כדין השוחט דלעיל; לר"מ, בשוגג מותר ובמזיד אסור בו ביום. לר"י, בשוגג אסור בו ביום ובמזיד אסור לו עולמית. לרבי יוחנן הסנדלר, בשוגג אסור לו עולמית ולאחרים במוצ"ש, ובמזיד אסור לכל לעולם.
 רב הורה לתלמידיו הלכה כרבי מאיר, ואילו לרבים היה דורש כרבי יהודה (שלא יהא הדבר קל בעיני עם הארץ).

א. רבא דרש כרבי מאיר (שבת לח). וכן נקטו התוס' להלכה (וכן מובא בהשלמה ובמאירי. וכ"מ בר"ג). ואולם כתבו בישוב דברי רש"י (בביצה כד) שדוקא בכגון זה שאינו שכיח, אבל בדבר השכיח גזרו שלא יהנה מאיסור, מלבד אם אין לו הנאה כל כך כגון במבשל בשבת שהיה ראוי לכוס הבשר ללא בישול.

ובה"ג (הל' שחיטה) ורב אחא משבחה (שלח, שאלתא קחה) ורמב"ם (שבת ו, כג) ורי"ף (שבת פ"ג) ורמב"ן ובעל האשכול נקטו הלכה כרבי יהודה, כפי שדרש רב בפירקא. וכך יש לנו להורות שכן רבים עמי הארץ (וע' שו"ת הריב"ש שצד). וכן נפסק בשו"ע (שיח, א).

ב. כיון שמעשה שבת נאסר בהנאה, יש אוסרים אותו אף בטלטול, הגם שבין השמשות היה ראוי לכוס ומותר היה בטלטול. ויש מתירים (ע' יש"ש לא).

ג. 'מוצאי שבת' שאמרו היינו בכדי שיעשו, כדי שלא יהנו מעבירה. כן כתב רש"י כאן, וכ"כ בה"ג (הל' שחיטת חולין), וכן הסכים הרמב"ן. ויש אומרים (ערש"א בשם רבו ורבנן בשם גאונים; רא"ש; רמב"ם שבת ו, כג; שו"ע שיח, א ומג"א ומשנ"ב) שמותר במוצאי שבת מיד, שאין חוששים שיבשל ישראל בשבת בשביל שיהא לו מוכן מיד במוצ"ש.

ד. הביא דבר מרשות לרשות ולא שינה הדבר עצמו, יש אומרים שאין בזה משום 'מעשה שבת' (ערש"א שבת קל: באה"ל שיח בשם חיי אדם; עונג יו"ט סא).

ה. ספק ב'מעשה שבת' כגון שיש ספק אם עבר על איסור בישול אם לאו, כתבו הפוסקים להתיר משום ספק דרבנן (ע' שיח, א בפמ"ג ומשנ"ב; מג"א רנד סקי"א; מאור ישראל שבת לח).

ו. מעשה שבת באיסור דרבנן; כתב בפרי מגדים (שיח) להוכיח מהסוגיא בשבת (לח) שאסור כבמלאכה דאורייתא [ואף לדבריו אין הוכחה משם אלא במלאכה שעיקרה דאורייתא כגון בישול, אבל עיקרו דרבנן כגון 'נולד' אין לנו ראייה לאסור. ע' שבט הלוי ח"ג נה וח"ו סח].

ויש מקום לדחות הראיה משם ולהתיר. וכן כתב הגר"א בבאורו. וכן כתב בספר חיי אדם שמעשה שבת באיסור דרבנן מותר באכילה בו ביום אפילו לו עצמו [אלא שמדברי הגר"א משמע שבמזיד מותר לו עצמו במוצאי שבת. וכן משמע ברמב"ם. וצ"ע] (עפ"י באור הלכה שיח, א. וע' מנחת שלמה ח"א סב, יא).

ז. דין המשהה קדרה מערב שבת על גבי כירה באופן האסור – בשבת לח.

ח. המבשל ביום הכפורים, נראה שדינו כמבשל בשבת (עפ"י פוסקים). ואם בישל בשוגג שאסור לרבי יהודה בו ביום, נראה שאסור אף לקטנים [ככל איסורין דרבנן שאין להאכילם], ואין אומרים כיון שלגדולים בין כך אסור לאכול היום, לא גזרו חכמים במיוחד על הקטנים (ע' בחדושי ר' מאיר שמחה).

ג. השוחט עבור חולה בשבת, אם היה חולה מבעוד יום – אין הבשר מוקצה ומותר לבריא (ללא בישול), ואם לאו – אסור משום מוקצה (רב), שהרי בכניסת שבת לא היה ראוי ועומד לאכילה כלל. המבשל לחולה בשבת – רב אמר מותר לבריא, שהרי היה הבשר ראוי לכוס בין השמשות. ואולם דבר שלא היה ראוי בכניסת שבת, כגון דלועים – אסור (רב פפא).

רש"י פירש בדלועים מחוברים לקרקע בכניסת שבת ונחלה היום. ורבנו תם פרש בתלושים, ומפני שדלעת חיה אינה ראויה לכוס. ואפילו היה לו חולה מבעוד יום, אין כל הדלעת מוכנת לו אלא רק כפי הצריך לחולה (ערשב"א).

משמע מדיוק דברי רש"י שאם היה חולה מבעוד יום, אפילו דלועים המחברים מוכנים הם אצלו (רמב"ן). וערשב"א שצדד לאסור משום גזרת פירות הנושרים. ויש אסורים משום מוקצה כל שלא נגמר בישול הפרי (עפ"י הרא"ה, ארחות חיים ועוד; ב"י ורמ"א או"ח שיה"ב).

ורב דימי מנהרדעא הסיק הלכה שהמבשל בשבת לחולה אסור לבריא באכילה, גזרה שמא ירבה בשבילו [משא"כ בשחיטה שאי אפשר לכוזב בשר בלא שחיטה, אין שם חשש שירבה לבריא].

א. כדן הבריא כך דין חולה שאין בו סכנה; אסור לו לאכול ממה שבושל לחולה שיש בו סכנה – שמא ירבו בשבילו (עפ"י תשובת הרשב"א ח"א תתיד; או"ח שיה"ב).

ב. המבשל או השוחט לחולה – למוצאי שבת מותר מיד לכל אדם, ואין צריך להמתין בכדי שיעשו (רשב"א וש"פ).

ג. לפי שיטה אחת המובאת ברמב"ן מבואר שבאיסור דרבנן כגון מליחת אוכלין – מותר לבריא ולא גזרו שמא ירבה בשבילו (ובפרי מגדים (שיח בא"א סק"ו וע"ש בסק"ח) מצדד בדבר בדעת המג"א).

דפים טו – טז

כד. האם השחיטה בדברים דלהלן כשרה, לכתחילה ובדיעבד?

א. מגל יד, מגל קציר, ומגירה.

ב. צור (= סלע) מחודד, תלוש או מחובר.

ג. סכין הנעוצה בכותל, והעביר צואר הבהמה על חודה.

ד. קנה.

ה. שחיטה הנעשית על ידי סיבוב גלגל שקבועה בו סכין.

א. השוחט במגל יד (שיש לו שתי פיות, אחת חלקה ואחת מפוגמת), בצד החלק – שחיטתו כשרה. ודייקון בגמרא שלכתחילה אין לשחוט, שמא ישחט בצד שיש בו פגימות.

ולכן השוחט בסכין בעל שתי פיות, צריך להשחזו שתיהן. וכן סכין שיש פגימה בראשה, לא ישחוט בה אפילו מכיון שלא כנגד הפגימה. ואולם ביום טוב שאי אפשר להשחזו, נהגו התר על ידי כריכת מטלית על מקום הפגימה (עפ"י רא"ש; רש"ל). והר"ן התיר אף בחול על ידי עשיית היכר.

ואולם בלא כריכת מטלית ברור שאף בשעת הדחק אין מועיל גם אם מקפיד שלא לשחוט במקום הפגימה. עפ"י פוסקים. ע"ע בשו"ת הרשב"א תרך; אבני נזר י"ד ט).
 במגל קציר (שפגימותיה כפופות כולן לצד אחד בשיפוע) ובמגירה (מסור) – שחיטתו פסולה, מפני שהם חונקים (רש"י: קורעים מחמת הפגימות).
 שחט במגל קציר בדרך הליכתו – בית שמאי פוסלים ובית הלל מכשירים (משנה יח.), שאינה קורעת מפני שראשיה כפופים מאד. ואמר רבי יוחנן: לא הכשירו בית הלל אלא לטהרה מידי נבלה, אבל באכילה אסורה (גזרה הולכה אטו הובאה. רש"י).
 יש אומרים שבית שמאי פוסלים שחוששים משום ספק נבלה (ר"ן שם). ואפשר שחשש דאורייתא (הוא). ויש אומרים משום גזרה אטו הובאה לכך גזרו גם על טומאה, ולבית הלל לא גזרו אלא לאכילה שלא להרבות טומאה (עפ"י רע"ב שם; רבנו יהונתן מלוגיל. וע"ש ברש"י ובשיטמ"ק שתי גירסאות).
 החליקו שיניה – הרי היא כסכין (שם).

ב. שחיטה בצור תלוש – כשרה אף לכתחילה.
 צור מחובר [באופן שאין חשש דרסה, כגון שצואר הבהמה למטה והצור למעלה]; לדברי רבי חייא כשר אף לכתחילה (כן הסיקו בגמרא עפ"י הברייתא). ולדברי רבי, אם היה מחובר מעיקרו – שחיטתו פסולה (ויקח את המאכלת). היה תלוש ואח"כ חיברו – לא ישחט לכתחילה ואם שחט שחיטתו כשרה. כן אמרו בתחילת הסוגיא. ואולם בהמשך רבא נסתפק בדבר.
 יש מפרשים שספקו של רבא הוא אליבא דרבי, שמא פוסל אף בדיעבד כל שמבטלו למקומו ואינו עתיד ליטלו (כן פרשו התוס', אלא שהקשו על פירושם).
 הלכה כרבי. וכיון שספקו של רבא לא נפשט, יש לילך לחומרא (כן דעת הר"ז). וכן פסק הרא"ש ואחריו רש"ל. וכן נקטו הט"ז והש"ך ועוד פוסקים להחמיר. י"ד ו, ב).
 והרמב"ן כתב (עפ"י הרי"ף) שמסקנת ההלכה בספק לקולא [כ'דיקא נמי' שבגמרא, כסתמא דסוגיא בתחילה], הלכך תלוש ולבסוף חיברו כשר אפילו בדבר שמבטלו. וכן דעת הרמב"ם והרשב"א, וכן נקט בשלחן ערוך שם. והגרע"א פירש שלכך נקט הרי"ף לקולא, שהוא מפרש [מפני כמה ראיות] שספקו של רבא אינו אלא מדרבנן, אבל מדאורייתא ודאי כתלוש, הלכך ספקא דרבנן לקולא).

ג. סכין הנעוצה בכותל וחודה כלפי מטה, והעביר צואר הבהמה מלמטה ושחט – שחיטתו כשרה אפילו לדברי רבי הפוסל שחיטה במחובר, שתלוש ולבסוף חיברו כשאינו מבטלו שם, לדברי הכל אינו כמחובר. ולרבי חייא כשר אף לכתחילה.
 היה חוד הסכין למעלה, ומעביר צואר הבהמה מעל הסכין – אמר רב ענן אמר שמואל: חוששים שמא ידרוס (מחמת כובד הבהמה). אבל בעוף שהוא קל – כשר (רב פפא).
 א. בבהמה, אפילו אמר ברי לי שלא דרסתי – השחיטה פסולה מדרבנן, גזרה שמא ידרוס פעם אחרת (עפ"י תוס' ורא"ש).
 ב. יש שהחמירו בעופות כבדים כגון אווזים (תורת הבית הארוך ב, דף יד.). והטור (ו) חולק ומתיר בכל עוף. ויש מי שהקל אפילו בבהמה קלה כגון טלאים וגדיים (כלבו). וכן צדד רש"ל אך לא למעשה).
 חיה, אעפ"י שהיא קלה מבהמה, יש בה חשש דרסה כשהיא למעלה והסכין למטה, כבהמה (עפ"י תבואות שור ו סקט"ז).

ג. לדעת הש"ך (ו' סק"ח) להלכה אפילו תלה סכין בקורה תלושה, לא ישחוט לכתחילה כשצואר בהמה למטה, שמא ידרוס. והפרייחדש השיגו מסוגית הגמרא (הגרעק"א הראה מקום ליישב דברי הש"ך. ומ"מ הסיק שהעיקר נראה כהפ"ח).

ד. קרומית (= קליפה, קרום דק, חתיכה) של קנה תלוש – שוחטים בה לכתחילה. קנה מחובר, לרבי חייא כשר אף לכתחילה, ולרבי אם מחובר מעיקרו – פסול. ואם תלוש ולבסוף חיברו – לכתחילה לא ישחט ואם שחט כשר.

קנה שנטעו אדם, כתבו התוס' שדינו כמחובר מעיקרא. ובגרסת רש"י שלפנינו משמע שדינו כתלוש ולבסוף חיברו, ורק כשעלה מאליו הוא מחובר מעיקרו. וכ"כ הר"ן (בע"ז מו, כ: בדפי הר"ף. והובא בהגר"א ו' סק"ב. וע"ע שבת הלוי ח"ה פו) בדעתו, שכל שנטע האדם יחור, דינו כתלוש ולבסוף חיברו.

במה דברים אמורים, בסוג קנה ('סימונא דאגמא') שבחיתוכו אין נפרשים ממנו קיסמים וחתיכות, אבל קנה שנפרשים ממנו קיסמים – אין שוחטים בה, מחשש נקיבת סימנים ע"י הקיסמים. ואם שחט וברור לו שלא פרשו קיסמים – כשר (ים של שלמה). [וכן אין מלים בה ואין מחתכים בה בשר ואין מחצצים בה שיניים ואין מקנחים בה פי מכה – מחשש דקירת הקסמים].

יש מי שכתב שלכתחילה אין לשחוט אלא בסכין (עפ"י שבולי הלקט הל' שחיטה ב).

ה. שחיטה על ידי סיבוב גלגל ('מוכני') – כשרה. ודוקא כשהאדם הוא המסבב אבל גלגל המסתובב ע"י מים – פסולה (וזבחת... ואכלת – להוציא סכין שנפלה וכד' שאינו מכח האדם). ואם האדם בפעולתו גרם גרם למים לגלגל, כגון שנטל דף המעכב זרם המים (רש"י; רמב"ם); אזי אם שחט הגלגל בכח ראשון – כשרה, שנחשב כשחיטה מכח אדם, אבל בכח שני – פסולה [אבל בגלגל המסתובב ע"י האדם אפילו בכח שני כשרה].

א. רש"י פרש 'כח ראשון' – מיד כשנטל הדף מהמים התחילו לגלגל ובתחילת הגלגול שחט. 'כח שני' – לאחר שגלגלו המים את הגלגל פעם ראשונה ושניה. והרמב"ם (ב"י. וכו"ה בשו"ע) כתב שאם שחט בסיבוב הראשון כשר ומסיבוב שני ואילך פסול (ומשמע במפרשים שכן היא גם דעת רש"י. ע' בנו"כ ובחזו"א מט, ב. וכן מפורש בפרישה ז' סק"ג. וערש"ש [ויתכן שכוונת רש"י לומר באופן שהזרם חזק דיו שגם אילו היה הפתח נסתם מיד, היה הגלגל ממשיך לסבוב מהכח הראשון, הרי גם הסיבוב השני נידון ככח ראשון. ומה שגם הזרם השני מסבב אינו מגרע מכח האדם]).

רש"י במקום אחר (סנהדרין עז – לענין רוצח) פירש 'כח ראשון' – שהיה סמוך למים. 'כח שני' – שהיה רחוק קצת [והוא הדין לענין שחיטה. עפ"י תבואות שור ז, הובא בפמ"ג]. והרמ"ה שם חלק. [ואף לפרש"י, דוקא בכגון זרם מים הבא בשיפוע, אבל המרפה ידיו ועוזב סכין שבידו למטה, אפילו גבוה הרבה – נחשב ככח ראשון. עפ"י חדושים ובאורים].

אם המים לא באו באופן ישיר, אלא כגון שלאחר הסרת הדף באו בצינור ומהצינור יצאו ונשפכו למטה – אפילו המים שבקילוח הראשון אינם נחשבים כחו אלא כח שני. ואולם כשאדם שפכם בגופו ממש ולא ע"י הסרת מונע, נחשבים גם באופן זה כבאים מכחו (עפ"י פוסקים; מנ"ש ח"א י, יא).

ב. יש לעיין באדם ששופך מים בכחו ממש כגון שהטח חבית, והמים סובבו גלגל ושחט בסיבוב שני; לכאורה נראה שלדעת השו"ע ושאר אחרונים (או"ח קנט,י) שהמטה חבית על צדה והמים מקלחים אפילו כל היום, כשר לנטילת ידים – הרי נחשב זה כח נותן וכשר. אך לדעת הגר"א שם שמחמיר בכח שני (ע' באה"ל שטוב להחמיר לכתחילה כדבריו), צ"ע אם דוקא בנטילת ידים מצריך כח גברא ממש, או אף בשחיטה. ואולם כל ששחט בעוד מחזיק את החבית נראה כשר לדברי הכל, דומיא דנט"י.
ונראה שהמטה זרם המים לצד אחר, כגון שמביא צינור זורם על הגלגל, דומה למטה חבית על צדה. ולפי"ז המביא לצואר הבהמה סכין המסתובבת בכח חשמל, נידון ככח האדם.
ג. לכתחילה לא ישחוט בגלגל של מים אפילו בכח ראשון (תורת הבית הארוך א, דף יא. כלשון הברייתא 'שחיטתו כשרה'). ובגלגל המסתובב ע"י אדם, יש מכשירים (תורת הבית שם; טור יו"ד ז) ויש אוסרים (יש"ש – עפ"י לשנא קמא, ואין צריך לומר ששתי הלשונות חולקים. וכן למד שם מהרא"ש).

דף טז

כה. דבר שהיה תלוש ואדם חיברו לקרקע, האם דינו כתלוש או כמחובר לענין ההלכות השונות?

אמר רבא: תלוש ולבסוף חיברו; –
לענין עבודת כוכבים, דינו כתלוש שלכך המשתווה לבית שלו – אסרו (רב), הגם שהמשתחוה להר לא אסרו (אלהיהם על ההרים – ולא ההרים אלהיהם).
לענין הכשר משקים לקבלת טומאה – מחלוקת תנאים; כגון הכופה קערה על גבי הכותל בשביל שיודה הכותל במי הגשמים, לדעה אחת המים שירדו מכשירים פירות לקבל טומאה, כמשקים שרצה בהם לשימוש בדבר תלוש (כגון בשביל שתודה הקערה), ולדעה אחרת אינם מכשירים, כדין משקים שרצה בהם לצורך דבר מחובר. וכן אמר רבי אלעזר. ואילו לרב פפא (בפירוש משנת מכשירין) אין בדבר מחלוקת אלא לפי כולם נידון כתלוש.
כיון שרב פפא אחרון וגם מעמיד את המשנה לפי תנא אחד, נראה שהלכה כמותו, להחשיב תלוש ולבסוף חיברו כתלוש, וכדין עבודת כוכבים (עפ"י מלחמות ד' לרמב"ן). וכן פסק הרמב"ם טו"א יב,ג).

לענין שחיטה, נסתפק רבא האם דינו כתלוש או כמחובר. ודוקא בדבר שמבטלו במקומו, אבל אם אינו מבטלו – דינו כתלוש, כמו שנתבאר לעיל.

לענין דיני ממונות; הבית נידון כמחובר ונקנה בכסף בשטר ובחזקה, הגם שהוא תלוש ולבסוף חיברו. ואולם דין כלים המחוברים בקרקע, תלוי במחלוקת תנאים, לר"א דינם כתלושים ולחכמים כמחוברים (ע' טור חו"מ צה). וכן לענין אונאה ושבועה. רבנו חננאל פסק כר"א ושאר פוסקים כחכמים (עפ"י חזו"א יו"ד קכט, יג. ובאו"ח כא, יא) פקפק בהשוואת הטור, וצדד שלענין שבועה לכו"ע הוי כמחובר או כתלוש.

ועש"ך (סק"ח) שייצא לחלק בין בית שנידון כמחובר לכותל ושאר דברים. ובקצוה"ח (סק"ג) העיר על כך מדין המשתחוה לבית, אבל הסיק כהש"ך שכ"מ משאר פוסקים ומהתוס' [וצ"ל שלחומרא דנוהו כתלוש בע"ז].
לענין מקוואות ומי חטאת – ע' חזו"א מקוואות קמא ה, יב יו"ד קמא, א).